

X. Mezinárodní energetické regulační fórum

Praha 25. března 2014 – Jubilejní desátý ročník prestižního **Mezinárodního energetického regulačního fóra**, který se uskutečnil ve dnech 19. a 20. března v pražském Hotelu Ambassador – Zlatá Husa, se věnoval novým příležitostem a výzvám světové a evropské energetiky, a to z pohledu představitelů regulačních orgánů, politiků, zájmových i unijních organizací a také **hlavních strategických a finančních investorů na evropském trhu**. Organizátorem a odborným garantem Fóra, kterého se zúčastnilo více než 140 energetických odborníků a vystoupilo na něm 30 převážně zahraničních řečníků, byla poradenská společnost **Arthur D. Little**, záštitu převzalo **Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky a Svaz průmyslu a dopravy České republiky**.

Mezi klíčové řečníky patřili zástupci **Evropské komise, ERRA, ACER, EFET, Eurelectric, zástupci RWE, EP, Energo Pro, ČEZ, VSE, Allianz, Macquarie, OTE, Nordpool Spot, ČEPS** a další. Za Ministerstvo průmyslu a obchodu vystoupil **pan ministr Jan Mládek**, za Svaz průmyslu a dopravy **pan Jaroslav Hanák**, také zástupce Asociace velkých spotřebitelů **pan Karel Šimeček**. O světové energetice, scénářích budoucího vývoje, pohovořil **pan Hans-Wilhelm Schiffer**, výkonný ředitel pro oblast energetických zdrojů ze Světové energetické rady a **paní Andreea Strachinescu**, ředitelka Nových energetických technologií, inovací a čistého uhlí z Evropské komise. O inovativních regulačních přístupech diskutovali regulátoři z Velké Británie, Finska, Rakouska, Slovinska a Chorvatska.

Klíčovými tématy desátého ročníku Fóra byly zejména budoucnost světové i evropské energetiky, energetická politika a její dopady na rozvoj energetických trhů EU, inovativní a stimulační regulace odvětví versus konzervativní regulace směřující k udržení cen, priority energetiky světové a disbalance energetiky evropské, priority a cíle strategických finančních investorů, nové obchodní modely utilit a příležitosti pro dosažení návratnosti vložených prostředků a také budoucnost jednotných energetických trhů ve vazbě na vývoj cen, spotřebu energie a globalizaci odvětví.

I. Den Fóra 19. 3. 2014

Fórum zahájil svojí přednáškou prezident Svazu průmyslu a dopravy **Jaroslav Hanák**. Zdůraznil význam energetiky pro průmysl a popsal problémy podnikatelského sektoru ve vazbě na současnou energetickou politiku a uvedl, že **podnikatelský sektor očekává nižší ceny a stabilnější prostředí**. Uvedl také, že i přes pokles ceny komodity, cena pro **konečné zákazníky stále roste**.

Programově byl první den věnován tématu regulace – jak regulovat energetická odvětví tak, aby odvětví bylo transparentní, důvěryhodné pro investory, energie byla dostupná, aby byla zabezpečena spolehlivost a bezpečnost dodávek. K tomuto cíli jsou určeny **inovativní metody regulace, které se soustředí na regulaci výstupů**, nikoliv na prosté ořezání investic a nákladů. Kromě filozofického zamyšlení o vývoji regulace a její budoucnosti od **George Yarrowa**, Chairmana of Regulatory Policy Institute, zde zazněly zajímavé názory na možnosti a úskalí současné regulace, která má v každé členské zemi svá specifika. Velmi zajímavá poznámka se týkala monopolního postavení nejenom distribuce či přenosu, ale také regulátora – a to označil pan profesor za velmi nebezpečné.

Byly představeny způsoby regulace uplatňované evropskými regulátory, s nimiž souvisejí jak motivace regulovaných subjektů k investování do nových technologií, tak promítnutí implementace těchto technologií do tarifních struktur, jakož i otázka délky regulačního rámce/období, které by z pohledu regulovaných subjektů i investorů mělo být spíše delší, aby byla zajištěna větší stabilita prostředí a předvídatelnost.

O možnostech prodloužení regulačního období, o motivaci k dlouhodobým závazkům při budování plynárenských sítí, se s účastníky konference podělili předseda Croatian Energy Regulatory Agency pan **Tomislav Jureković**, **Veli-Pekka Saajo**, Head of Economic Regulation, Energy Authority of Finland, který **hovořil** o zkušenostech jeho země se zaváděním motivačních mechanismů do nových technologií, o podpoře a uznání nákladů do oblasti výzkumu a vývoje, o společné motivaci zákazníků a dodavatelů pro zavádění chytrých měřidel do domácností. Přístup ve Finsku označil jako „Smart Regulation“. **Dietmar Preinstorfer**, ředitel International Department, E-Control, hovořil o možnostech zemí v rámci desetiletých rozvojových plánů (TYDNP) a uvedl některá úskalí současné regulační evropské legislativy, nicméně také hovořil o nutné finanční podpoře v rámci přeshraničních toků, ale také o rizicích spojených s alokací nákladů. **Boyan Kuzmič**, Head of Electricity Sector z Energy Agency of the Republic of Slovenia, představil také řadu motivačních faktorů a bonusů, např. investice do smart sítí mají o 2 % vyšší podporu, stimulační faktory platí také pro udržení kvality a spolehlivosti dodávek. Otevřenou otázkou ale zůstalo, zda-li je třeba přeměňovat investice do oblasti udržení dodávek nebo se věnovat investicím do nových technologií.

Gábor Szorenyi, generální sekretář ERRA, ale také bývalý předseda maďarského regulačního úřadu uvedl, že během ekonomické krize byla učiněna řada zásahů do liberalizovaného trhu pro konečné zákazníky, byly uplatněny křížové dotace a toto zásadně ohrožuje cíle, které byly na začátku procesu liberalizace definovány. Řekl rovněž, že cíle 20/20/20 nejsou konsensuální napříč Evropou, stejně jako cíle roku 2030. Je potřeba také rozhodnout a nastavit proces změn, kdy ceny budou plně reflektovat cenu komodity i dalších služeb nebo se vrátit k regulaci pro domácnosti, v zemích, kde to není možné jinak.

Zajímavé bylo i vystoupení **Plamena Stefanova**, Chairmana of the Board of Management, Energo Pro Sales z Bulharska, jenž popsal aktuální problémy Bulharska v oblasti energetiky. I když jsou absolutní ceny za elektřinu v Bulharsku velmi nízké (0,069 EUR/KWh), při přepočtu na kupní sílu obyvatelstva jsou na 13. místě v Evropě (Česká republika je na tom ještě o něco

hůře – 10. místo). Navíc zde plně platí, že pokud se stát rozhodl privatizovat, musí vytvořit rovné a transparentní podmínky všem, v Bulharsku se však přes krachující státní výrobce i přenosovou soustavu svaluje vina na distributory a konečné prodejce.

Diskusi na téma jak vidí současné politické, regulační a technologické výzvy hlavní hráči na trhu s elektřinou nabídl také pohled z druhé strany. V diskusním panelu, který moderoval Dean Brabec, Managing Partner CEE společnosti **Arthur D. Little**, vystoupili zástupci regulovaných subjektů, konkrétně společností **RWE GasNet**, **ČEZ Distribuce**, **Východoslovenské energetiky**.

II. Den Fóra 19. 3. 2014

Program druhého dne byl více věnován rozdílnému pohledu na globální a evropskou energetiku. Tento pohled je odlišný resp. zcela rozporuplný. Svým vystoupením ho zahájil Executive Chair of World Energy Resources z World Energy Council, **Hans-Wilhelm Schiffer**. Hovořil o vývoji zdrojové základny – růst spotřeby je tažen uhlím – 46 %. Do roku 2030 resp. 2040 dle scénářů World Energy Council zůstane struktura energetického mixu zachována i přesto, že poroste – pravděpodobně – podíl obnovitelných zdrojů – ne však dramaticky. Dle scénáře BP do roku 2035 budou ropa a oleje představovat 28 %, plyn 26 %, uhlí 27 %, jádro 5 %, vodní zdroje 7 % a ostatní obnovitelné zdroje také 7 %. Spotřeba energií by měla narůst do roku 2050 až o 30 %, bude však kompenzována snižováním energetické náročnosti. Nejasné je však, jakým scénářem se růst spotřeby bude ubírat, zda-li to bude cesta levných méně šetrných zdrojů nebo scénářem politických zásahů a intervencí, tzn. cestou drahých zdrojů. I přes veškeré snahy lze očekávat růst CO₂ globálně. Pro snižování emisí CO₂ nebudou hrát roli obnovitelné zdroje, ale snižování energetické náročnosti. Nestačí jen chtít, ale mít transparentní koncept. Např. v Německu meziročně vzrostly emise CO₂ o 17 %. 1,3 miliardy populace nemá přístup k energiím. Evropská energetika je závislá z více jak 50 % na importu energetických zdrojů z mimo evropských destinací. Zajímavým fenoménem je vysoká úroveň cen elektřiny v Evropě, které jsou výrazně vyšší než jinde ve světě. Např. cena energií v Německu pro domácnosti dosahuje úrovně 381 USD/MWh, v Japonsku 234, v ČR 204, v USA 123, v zemích OECD 172. Plynové a uhelné zdroje na výrobu elektřiny nebudou v budoucnu profitabilní, a to díky podpoře obnovitelných zdrojů.

Zajímavé bylo vystoupení ministra průmyslu a obchodu **Jana Mládky**, který hovořil o cílech současné politické reprezentace, kam bude česká energetika směřovat. Uvedl, že ministerstvo je pro dostavbu Temelína případně Dukovan, protože jadernou energii vidí stále jako klíčovou z pohledu zajištění energetické soběstačnosti do budoucna. K diskusi je, kdo by měl Temelín stavět a kdo by měl nést riziko, protože vláda se nepřiklání k dlouhodobé fixaci cen (Contract for difference). Nicméně je zde řada dalších výzev, například evropská klimatická politika a postoj České republiky k novým klimatickým cílům, či legislativní změny na domácím poli. Ministr deklaroval otevřenost i vůči potížím a potřebám podnikatelské sféry. Současně prezentoval vysokou míru soběstačnosti ve výrobě elektřiny v ČR. Struktura energetického mixu by měla být v roce 2040 následující: 30 % jádro, 15 % tuhá fosilní paliva, 23 % zemní plyn, 15 % ropa a 20 % obnovitelné a druhotné zdroje. Jádro by mělo ve výrobě elektřiny vyšplhat až k 58 %.

Předseda Sdružení velkých spotřebitelů energie **Karel Šimeček** pak upozornil na dualitu energetické politiky a na skutečnost, že průmyslové podniky se spotřebou nad 150 GW ročně jsou v mnoha zemích chráněny, u nás ne. To je vidět i na dramatickém rozdílu cen pro domácnosti a velké firmy v Německu.

Prioritám a cílům strategických a finančních investorů se pak věnovali zástupci **klíčových hráčů na českých a středo- a východoevropských trzích**. Strategie svých firem tak postupně prezentovali ředitel pro strategii Energetického a průmyslového holdingu/EP Energy **Jiří Feist**, člen představenstva společnosti ČEZ **Pavel Cyran** a jeho protějšek ze společnosti RWE Česká republika **Tomáš Varcop**. Na stejné téma pohovořili zástupci investorů **Jiří Zrůst**, Managing Director ze společnosti Macquarie Infrastructure and Real Assets Europe Limited a **Jaroslava Korpanec**, Managing Director ze společnosti Allianz Capital Partners, která koupila společnost Net4Gas.

O nových obchodních modelech společností a příležitostech pro dosažení návratnosti vložených prostředků hovořila **Andreea Strachinescu**, Head of New Energy Technologies, Innovation and Clean Coal z Evropské komise/European Commission, svými příspěvky do diskuse přispěli **Jessica Strömbäck**, Executive Direktor zastupující zájmy Smart Energy Demand Coalition, a zájmy zákazníků zastupující **Giuseppe Lorubio**, Head of Retail Customers Unit z Eurelectric. Zajímavé bylo i vystoupení **Deana Brabce**, který uvedl, že nestačí produkovat legislativu, nařízení, hrát politiky, ale především změnit myšlení a chování zákazníků, resp. je motivovat ke změně chování. Nízká cena energií není tím hlavním motivátorem.

Poslední blok byl věnován vesměs odborným otázkám jednotného energetického trhu, v rámci kterého své příspěvky přednesli pánové **Jacques de Jong**, Member of the Board of Appeal, ACER, **Hans Randen**, Director European Integration, Nordpool Spot, **Peter Styles**, Chairman of the Electricity Committee z EFET Velká Británie a členové představenstva akciové společnosti OTE **Igor Chemišinec** a **Miroslav Vrba** z ČEPS. Diskutovali o tom, zdali je evropský trh již jednotný, do jaké míry a jaké překážky tomu brání. Názory na současný stav se ovšem lišily, v souladu s odlišnou situací a rozdílností konkrétních problémů v daných zemích. Bylo zajímavé si vyslechnout pohledy jednotlivých účastníků na náklady a přínosy regulace velkoobchodních trhů a jejich dopad na ceny.

Desátý ročník Mezinárodního energetického regulačního fóra byl výjimečnou příležitostí jak pro výměnu názorů všech zúčastněných, tak pro poskytnutí komplexního pohledu na evropskou energetiku podanou jednotlivými přednášejícími. Je vidět, že existuje filozoficko-vizionářský pohled tvůrců energetické politiky (policymakerů) a pohled subjektů a utilit, které se s dopady politik musejí v praxi potýkat. A právě ke sladění obou pohledů slouží podobná setkávání.

Klíčová sdělení X. Mezinárodního energetického regulačního fóra:

- Dle odhadů hlavních hráčů ceny elektřiny porostou, stejně jako spotřeba. I přes relativní energetický blahobyt nemá více než jeden a čtvrt miliardy lidí na světě přístup k energii, to je výzvou k řešení.
- Klimatická politika má smysl jen tehdy, jsou-li její cíle harmonizovány a je-li uplatňována globálně. V boji proti klimatickým změnám se hledají nové cesty. Navíc se ukazuje, že vytčené cíle jsou hodně ambiciózní a jejich splnění přináší řadu potíží a malý globální efekt. Měli bychom se vrátit k tržním principům a opustit ambiciózní cíle.
- Roli v procesu zlepšování klimatu nemohou hrát jen obnovitelné zdroje, ale i snižování energetické náročnosti a zvyšování energetické efektivity. Je tedy třeba hledat další možnosti vedoucí ke snižování emisí CO₂, nelze spoléhat jen na obnovitelné zdroje.

- Nové technologie pro skladování a lepší využívání energie představují velkou naději pro budoucnost. Mají i podporu Evropské unie.
- Evropská energetická politika dopadá na český průmysl spíše negativně, neexistují rovné podmínky mezi jednotlivými členskými státy EU. Na chudší státy je přitom tento dopad mnohem větší, zejména v cenové oblasti.
- Základním předpokladem rozvoje energetiky je stabilní legislativa. Evropa je v oblasti energetiky přeregulována, každý čtvrtrok vychází nová legislativa. Nestabilní legislativní prostředí nepřispívá k jistotě investorů, provozovatelů energetické infrastruktury a komplikuje život i průmyslovému sektoru.
- Energetické trhy jsou zmítány nestabilním a netransparentním prostředím, průmysl i domácnosti jsou vysávány vysokými koncovými cenami energie, zatímco ceny silové elektřiny klesají. Obecně v Evropě klesá konkurenceschopnost.
- Česká republika chce podporovat pouze z nově nastavovaných klimatických cílů Unie, a to snížení emisí. Zvyšování podílu obnovitelných zdrojů v energetickém mixu považuje v této chvíli za neopodstatněné.
- ČR bude trvat na využití jádra, na programu je dostavba 3. a 4. bloku jaderné elektrárny Temelín. V tuzemském energetickém mixu se i nadále počítá s dalším využíváním hnědého uhlím jaderné energetiky, zemního plynu a obnovitelnými zdroji.
- Ceny energie se staly politickou záležitostí. Mohou být hybatelem nejen energetiky, ale politiky, a mohou být buď nástrojem politického smíru, nebo naopak, jak dokládá případ Bulharska.
- Regulační politika je rovněž v nelehké situaci, Na jedné straně je na regulátory vyvíjen tlak na udržení nízkých cen energie, na druhé straně na ně tlačí energetické utility s jejich oprávněnými požadavky. Nestabilita je větší problém, než metoda regulace, kterou regulátor volí.
- Energetika nyní potřebuje jasně vytýčit strategii a stabilitu, stejně transparentní a dlouhodobě udržitelná by měla být i regulace.
- Průměrné ceny elektrické energie jsou v Evropě vyšší než v USA, v plynu je to obdobné. Ceny elektřiny v ČR jsou pak jedny z nejvyšších v Evropě. Ceny jsou vysoké nikoliv díky komoditě, ale díky regulovaným poplatkům – poplatkům za distribuci a obnovitelné zdroje.
- Domácnost v České republice platí za energii v průměru 12,3 % svého rozpočtu, v Bulharsku tento poměr dosahoval až 20 %, přestože jsou tam ceny za energii mnohem nižší než jaké platí německé domácnosti.
- Z pohledu českých regulovaných subjektů je „k diskusi“ především délka regulační periody. Ta má přímý vliv na stabilitu a transparentnost podnikatelského prostředí.
- Investoři jsou připraveni ke vstupu na energetické trhy, ale nechtějí nést riziko regulační ani rizika retroaktivity. Pokud zde nebude stabilní prostředí, žádný investor nebude chtít investovat do rozvoje sítí.
- Budoucí energetiku čekají nové byznys modely. Ovšem bez patřičné legislativy a změny v chování zákazníka se jich těžko dosáhne.

- Evropský průmysl ztrácí pozice, zejména ten energeticky intenzivní, jež ohrožují vysoké ceny energie.
- Energetická efektivnost může přinést až 40procentní úspory.
- Propojení trhů v oblasti elektroenergetiky je v Evropě relativně dobré, trhy spolupracují a přineslo to lepší výměnu přeshraničních kapacit.
- Procento emisí CO₂ neklesá, ale naopak stouplo.
- EK navrhuje ambiciózní cíle v oblasti klimatické politiky, a to snížení emisí o 40 % do roku 2030 (ve srovnání s rokem 1990) a zvýšení podílu OZE na 27 %, což v praxi může znamenat až 46procentí zvýšení podílu OZE zdrojů na výrobě elektřiny.

Kontakty:

Pořádající agentura

ConPro, s.r.o.

Aneta Neradová

Karlínské nám. 6

186 00 Praha 8

T: +420 222 310 084

E: aneta.neradova@conpro.cz

www.conpro.cz

Garant odborného programu a organizátor

Arthur D. Little GmbH, organizační složka

Tamara Glässnerová

Danube House

Karolinská 650/1

186 00 Praha 8

T: +420 255 702 600

E: glassnerova.tamara@adlitttle.com

www.adlitttle.com